

Sebastian Wojciechowski, Przemysław Osiewicz, *Zrozumieć współczesny terroryzm. Wybrane aspekty fenomenu*, Difin, Warszawa 2017, ss. 251 + 1 nlb.

Jednym z mierników popularności słowa terroryzm jest stale zwiększająca się liczba książek i artykułów, w których tytułach jest to słowo wymienione. Od siebie dodam, że tytuł to jeszcze nie wszystko. W całej masie publikacji dopiero w tekście Autorzy zaczynają się posługiwać słowem terroryzm. Można, więc stwierdzić, że w większości opracowań poświęconych bezpieczeństwu (z tym słowem w tytule) poruszy zagadnienie terroryzmu.

Aby jednak stało się zadość tradycji, dwóch znakomitych Autorów, Sebastian Wojciechowski i Przemysław Osiewicz, wydało monografię poświęconą terroryzmowi. Jej tytuł brzmi: *Zrozumieć współczesny terroryzm. Wybrane aspekty fenomenu*. Książka ukazała się na początku bieżącego roku. Sebastian Wojciechowski, pierwszy z Autorów jest profesorem zwyczajnym i kierownikiem Zakładu Studiów Strategicznych na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jest ekspertem OBWE ds. bezpieczeństwa i terroryzmu, redaktorem naczelnym pisma „Przegląd Strategiczny”. Pracuje również w renomowanym Instytucie Zachodnim. Jest Autorem licznych opracowań tematycznie związanych z problematyką terroryzmu i bezpieczeństwa. Należy tu wspomnieć m.in. o *Leksykonie współczesnych organizacji terrorystycznych*, którego był współautorem czy *Terroryzm na początku XXI wieku*. Drugi z Autorów, to Przemysław Osiewicz profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. Stypendysta Fundacji Fulbrighta, m.in. członek zarządu poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, *International Political Science*. Jest Autorem lub współautorem czterech monografii oraz licznych artykułów naukowych.

Recenzowana książka została podzielona na dwie części. Pierwsza, mająca teoretyczny charakter nosi tytuł *Główne aspekty terroryzmu*. Druga część – zatytułowana *Wybrane przejawy terroryzmu* – ma charakter pragmatyczny. Na część pierwszą składa się siedem rozdziałów, druga została podzielona na pięć części.

W części pierwszej Autorzy podjęli się przedstawienia i omówienia ich zdaniem najważniejszych kwestii związanych z rozważaniami nad fenomenem terroryzmu. Omówione zostały następujące zagadnienia: podstawowe pojęcia związane z terroryzmem oraz ich znaczenie; przedstawiono genezę terroryzmu; pochyłono się nad przyczynami terroryzmu współczesnego. Przeanalizowane zostały kluczowe elementy oraz rodzaje zagrożenia terrorystycznego, typologia czy rodzaje terroryzmu. Następnie Autorzy przeszli do omówienia zakresu i charakteru terroryzmu na początku XXI wieku. Pochylili się nad metodami działania terrorystów, motywami, które nimi kierują czy celami uderzeń. Przedostatni rozdział pierwszej części książki ukazuje skutki terroryzmu, ich różne wymiary począwszy od następstw politycznych czy ekonomicznych po skutki społeczne, psychologiczne oraz militarne. W końcowym rozdziale części pierwszej ukazano zagadnienie antyterroryzmu i kontrterroryzmu, wybrane modele oraz strategie przewycięzania oraz zwalczania terroryzmu, ocenę skuteczności działań czy instrumenty polityki *anty(kontr)terrorystycznej*, pojęcia wprowadzonego przez Autorów książki.

Druga część książki ma charakter analizy *case study*. Autorzy przedstawiają problem terroryzmu na terenie Unii Europejskiej. Pokusili się o przedstawienie relacji pomiędzy imigracją i terroryzmem na przykładzie Unii Europejskiej. Następnie przedstawili działalność terrorystyczną Al-Kaidy oraz wynikające z tego działania zagrożenia, a także aktywność tzw. Państwa Islamskiego w swojej istocie będącego nową formą aktywności terrorystycznej. Ostatni rozdział książki jest analizą i omówieniem zagadnienia użycia broni masowego rażenia w działalności terrorystycznej. Pokazano wysiłki społeczności międzynarodowej mające na celu niedopuszczenie do powstania superterroryzmu i podkreślono potrzebę nie bagatelizowania tego problemu.

Przedstawiając tę interesującą książkę warto kilka słów poświęcić uwagom końcowym Autorów. Autorzy ze względu na skalę oraz znaczenie problemu proponują stworzenie nowej dyscypliny naukowej poświęconej badaniom nad terroryzmem. Jej podstawy oparte zostałyby o wiedzę z zakresu kryminologii, bezpieczeństwa, politologii, prawa, stosunków międzynarodowych, psychologii socjologii czy zarządzania. Nowa dyscyplina naukowa zajmowałaby się zagadnieniami teoretycznymi (pojęcie terroryzmu, jego rodzajów czy mechanizmów) oraz podejmowała rozważania o charakterze praktycznym dotyczące przyczyn i skutków ataków, źródeł finansowania czy badaniu działalności poszczególnych organizacji terrorystycznych oraz metod zwalczania i zapobiegania terroryzmowi. Należy uznać, że propozycja ta byłaby właściwą odpowiedzią na to, co nazwać można sztuką terrorystyczną, na wzór sztuki wojennej. Różni się od tej ostatniej, że nie jest skodyfikowana, uznana za dziedzinę (dyscyplinę) naukową, lecz istnieje w wymiarze faktycznym i praktycznym. Rozpowszechnianie instrukcji terrorystycznych, opisywanie i analiza udanych czy niezakończonych powodzeniem akcji terrorystycznych była (jest) dostępna na łamach pisma „The Inspire”, mającego wydania w kilku językach (angielski, arabski, rosyjski). Ponadto wszyscy piszący prace naukowe o terroryzmie w pośredni sposób przyczyniają się do podnoszenia kwalifikacji terrorystów, którzy też są ich czytelnikami. Oczywiście nie chodzi o niepublikowanie wyników badań na ten temat, lecz należy zwrócić uwagę na możliwość podwójnego zastosowania publikacji o tej tematyce.

Monografia Sebastiana Wojciechowskiego i Przemysława Osiewicza oparta została na bogatej bazie źródłowej, liczącej ponad trzysta pozycji. Autorzy pokusili się o włączenie, wykresów, schematów, tabel, rysunków i map, które znakomicie ułatwiają lekturę książki oraz podnoszą jej walory poznawcze i badawcze. Bardzo dobrym zabiegiem redakcyjnym jest używanie wyróżnień w tekście (tekst na szarym tle), dla ważnych zdań Autorów stwierdzeń i tez. Monografia została napisana przystępnym i zrozumiałym językiem, co jest dowodem na umiejętności warsztatowe oraz wiedzę obydwu Autorów.

Książkę można polecić wszystkim zainteresowanym problematyką terroryzmu, począwszy od funkcjonariuszy ABW, przez dziennikarzy, naukowców oraz studentów.

Kazimierz KRAJ

Wrocław

